

รายงานผลการวิจัย กรมวิชาการเกษตร ประจำปี 2534

32.กองแผนงานและวิชาการ ฝ่ายวิชาการสถิติ

ชื่อกลุ่มพืช/พืช	พืชผักและเห็ด เห็ด (08/24)
สาขาวิชา	สถิติศาสตร์และคอมพิวเตอร์ (21)
สาขาวิชาย่อย	การสำรวจข้อมูล (01)
ชื่อทะเบียนวิจัย	การประเมินผลโครงการวิจัยเห็ดแชมปิยองเพื่อการอุตสาหกรรม
ผู้ดำเนินงาน	

หัวหน้า	ลาวัลย์ นิยมวิทย์	B 1031 (L)		
ผู้ร่วมงาน	สมร อ็อกเวชะ	B 1381 (S)	ประสิทธิ์ บุญชูดวง	F 0352 (S)
	พุดนา รุ่งระวี	F 0474 (S)	ศรีอุไร กุลธรรม	B 1216 (S)

บทคัดย่อ

เนื่องจากกองวิจัยโรคพืชและจุลชีววิทยากับศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงใหม่ซึ่งรายกรมวิชาการเกษตรได้ร่วมมือกันดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย ให้มีความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ดแชมปิยองรวมทั้งการหมักฟางที่ใช้เพาะและผลิตเชื้อเห็ดจำหน่ายแก่เกษตรกรในราคาถูกภายหลังที่เกษตรกรนำเชื้อเห็ดไปเพาะแล้ว ได้มีนักวิชาการออกไปติดตามให้คำแนะนำ ตอบ ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเพาะเห็ดแชมปิยอง นอกจากนี้ยังติดต่อโรงงานให้รับซื้อเห็ดจาก เกษตรกรอีกด้วย คณะทำงานในโครงการต้องการทราบผลของการปฏิบัติงานในโครงการนี้เป็น อย่างไรบ้างมีปัญหา และอุปสรรคอย่างไรบ้างในการปฏิบัติงานมีโครงการ 3 ปี โดยเริ่มต้นในปี 2531/32 และสิ้นสุดในปี 2533/34 ในปีแรกได้ขายปุ๋ยหมักให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมการเพาะเห็ด แชมปิยองจำนวน 26 ราย จำนวน 114.7 ตัน ราคาตันละ 1,000 บาท พร้อมทั้งแถมเชื้อเห็ดด้วย ได้ผลผลิตรวมทั้งสิ้น 14,768 กิโลกรัม โดยมีต้นทุนการผลิตต่อเนื้อที่ 1 ตารางเมตร 87 บาท และต่อน้ำหนักปุ๋ยหมัก 1 ตัน 1,696 บาท ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้แก่ เกษตรกรผลผลิตที่ได้ขายให้ โรงงานร้อยละ 78 ซึ่งผิดจากเป้าหมายของโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากโรงงานอยู่ไกล แต่ปริมาณเห็ดที่เกษตรกรเก็บได้น้อยไม่พอกับค่าขนส่ง นอกจากนี้ยังมีโรงงานอื่นมารับซื้อเห็ดจากเกษตรกรถึง ที่ในราคาเดียวกันคือ กิโลกรัมละ 30 บาท ส่วนด้านการเยี่ยมเยียนเกษตรกรในโครงการนั้นยังทำไม่ทั่วถึง เพราะบ้านของเกษตรกรอยู่กันอย่างกระจัดกระจายปัญหาในการเพาะเห็ดพบ ราเขียว และหนู มีร้อยละ 96 และร้อยละ 67 ตามลำดับ ส่วนไรและแมลงหริ่พบเล็กน้อย ในปีที่ 2 ได้ดำเนินงานเช่นเดียวกับปีแรก ที่จังหวัดเชียงใหม่ได้อบรม

เจ้าหน้าที่ของโรงงานอุตสาหกรรม 1 แห่ง และ เกษตรกร 24 ราย ซึ่งสมาชิกในจำนวนนี้มีมากกว่าร้อยละ 80 เคยได้รับการอบรมมาแล้วใน ปีแรก ได้ขายปุ๋ยหมักให้เกษตรกรจำนวน 110 ตัน ราคาตันละ 1,500 บาท ผลการดำเนินงานพบว่าไร่ออกชนและโรงงานอุตสาหกรรมได้ขยายการผลิต โดยการเพิ่มเกษตรกรที่เป็นสมาชิกผลผลิตที่ได้จากเกษตรกรรวมทั้งหมด 3,833 กิโลกรัม จากไร่ออกชนและโรงงานได้ 12,400 กิโลกรัม ซึ่งคิดเป็นผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มจากปีแรก 6% ผลผลิตต่อเนื้อที่เพาะ 1 ตารางเมตร ในปีที่ 2 ได้ต่ำกว่าปีแรกในทุกกลุ่มเนื่องจากปุ๋ยหมักที่จำหน่ายให้เกษตรกรและปุ๋ยหมักของไร่ออกชนมีคุณภาพต่ำ ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมมีปัญหาทางด้านการสร้างโรงเรือนไม่ถูกแบบที่จังหวัดเชียงราย โรงงานอุตสาหกรรมกับกลุ่มเกษตรกรยังมีปัญหาในการรับซื้อเห็ดอยู่ เนื่องจากเกษตรกรพอใจที่จะขายที่ตลาดมากกว่าเพราะสะดวกในการขนส่ง ในปีที่ 3 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของโครงการ ได้จัดอบรมเกษตรกรที่เคยอบรมมาแล้วในปีที่ 2 และต้องการจะเพาะเห็ดต่อไปในปีที่ 3 รวมทั้งไร่ออกชนและโรงงานที่เชียงราย ส่วนโรงงานที่เชียงใหม่ไม่ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาอบรมเพิ่มเติมได้ขายปุ๋ยหมักแก่เกษตรกร 62 ตัน ในจำนวนนี้มีส่วนหนึ่งที่ทางกรมวิชาการเกษตรได้ชดเชย ให้แก่เกษตรกรที่เก็บผลผลิตไม่ได้ในปีที่ 2 สำหรับไร่ออกชนและโรงงานทั้ง 2 แห่งได้ทำปุ๋ย หมักเองทั้งหมด ซื้อเฉพาะเชื้อเห็ดเท่านั้น เงื่อนไขในการจำหน่ายปุ๋ยหมักและราคาซื้อเห็ดในปีนี้คิดเช่นเดียวกับปีที่ 2 ผลผลิตเห็ดจากเกษตรกรได้ทั้งหมด 5,902.5 กิโลกรัม จากไร่ออกชนและโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง 2 แห่ง ได้ 28,430.3 กิโลกรัม เมื่อคิดเป็นผลผลิตทางอุตสาหกรรม แล้วได้เพิ่มจากปีที่ 1 ร้อยละ 46 และเพื่อบริโภคทั่วไปเพิ่มจากปีที่ 1 ร้อยละ 79 เมื่อเปรียบเทียบ ผลผลิตต่อเนื้อที่เพาะ 1 ตารางเมตร และต่อน้ำหนักปุ๋ยหมัก 1 ตัน ของเกษตรกรและโรงงานทั้ง 2 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปีที่ 2 ไม่มาก ส่วนของไร่ออกชนกลับลดลง สาเหตุที่สำคัญคือ ลักษณะประจำพันธุ์ของเชื้อเห็ดที่ใช้เพาะมีดอกขนาดเล็ก ขาว และบานเร็ว ทำให้เก็บผลผลิตไม่ทัน และเสียหายส่วนสาเหตุอื่น ๆ ก็คือคุณภาพของปุ๋ยหมักไม่ดี โดยเฉพาะไร่ออกชนและโรงงานที่เชียงใหม่ โรงงานที่เชียงใหม่มีปัญหาเรื่องดินที่ไ้คลุม กองไม่ดี เป็นดินลูกรัง มีการให้น้ำระหว่างการเพาะเห็ดมากเกินไป จึงทำให้เห็ดเน่า ปัญหาด้านการรับซื้อของโรงงานที่รับซื้อเห็ด จากเกษตรกรทั่วไปที่เชียงรายยังคงมีเช่นเดียวกับปีที่ 2 เกษตรกรมีการขายให้น้อยลงกว่าปีที่ 2 คือขายให้เพียงร้อยละ 20 จากจำนวนผลผลิตที่ได้ทั้งหมด เนื่องจากทางโรงงานไม่ได้จัดรถไปรับ ซื้อเห็ดจากเกษตรกรถึงที่และจ่ายเงินช้า ส่วนปัญหาด้านศัตรู เห็ดที่พบมากในปีนี้ คือ หนู และ ราเขียว เช่นเดียวกับปีที่ 1 และปีที่ 2